

tollere conat' vt sic possit in regi-
one idest in populo ad libitū im-
petare Quia igit' per fortitudi-
nem preualere contra istos non
pōt iam aliam viā querit ipsis
q' cōuinū mūdane p'speritatis
preparat et vino deliciarū ip's
inebriat Quos p' certo cū bene
viderit letos et ebrios a vino i-
mundi p'speris bene plenos tūc
se a occultos suos socios idest tē-
ptationes cōtra eos armat et sic
de diuersis vicij' eos temptans
pro voto superat atq; necat Et
sic totum cōuinū quod parauerat
et mūdi totam gloriam in lu-
ctum et tristitiam eis mutat. ij^o
regum xij. Cū temulētus fuerit
amon vino pautite et interficite
eū Vel si vis dic q' iste dyabo-
lus qui videt scz hominē bene le-
tum et in cōuinio mūdane p'spe-
ritatis inersum tūc occultos su-
os socios scz mortem et infortu-
nia cōtra eū vocat et sic p' mortez
temporalem et eternam ipsos i-
terficiat Sup' ca^o ix. Cōuerse sūt
nupte in luctum a vox musicorū
suorū in lamentum

Expliat moralizatio p'imi macha-
beorū **I**ncipit moralizatio
secundi machabeorū

Antiochus rex ay
esset in parthide et i-
mensus exercitus
ay eo auaritia du-
ctus voluit tēplū
nanee vbi thesauros abscondi-
tos esse audierat spoliare sed cōsi-

lio sacerdotis seductus cū pau-
cis templū vt pecunias accipe-
ret est ingressus Sacerdotes ta-
men templū statim clausurunt
et aperto templi aditu mitten-
tes lapides ipsum cū suis occide-
runt et mēbratim diuidentes am-
putatis capitibus exterius pie-
cerunt Iste antiochus qui inter-
pretat' paup' filēs signat pau-
perem ambitiosum qui se fingit
silentem et benignū esse Iste sci-
ens q' i tēplo ecclesie sūt mlti di-
uiciay thesauri multa pingua
beneficia: sūme mitit' ibidem in-
trare et ibidem dignitatem obti-
nere et hoc non vt possit profi-
cere sed potius vt possit thesau-
ros possidere Quod vidēs sacer-
dos rector hui' tēpli scz d's ipm
quandoq; intrare permittit h' tā-
dem vbi non sperat occultum ad-
itum scz mortem et infortuniū
sibi aperit lapides tribulationū
in eum dimittit et sic ipsum occi-
dit et eum mēbratim diuidit in-
quantum corpus ab anima dis-
iungit Et sic non solum ipsū im-
mo illos quos secū duxerat idest
nepotulos a alios quos in eccle-
sia promouerat capitibus idest
potentia et v'tute puat et eos de
templo suo idest de statu ecclesi-
astico eijcit atq; fugat Iiecto at
et mortuo malo plaw sui etiam
cū ip'o deficiunt et a dignitatib'
in h' tēplo indigne obtētis vt cō-
munit' eijciuntur Osee ix Prop-
ter maliciā adinuetionū eorū de

domo mea eijcā eos. **U**el dic
q̄ illud tēplū ydoloꝝ figt̄ mū-
dū vel mūdi statū. qz sciz nanee
interp̄tat̄ pascua. vel ḡ mē pul-
chritudinis. p̄ eo q̄ mūdus pul-
cher et germinās illis videtur.
qui eo pascūt̄ a delectant̄. **I**stō
ergo tēplū antiochus. i. hō ali-
quociens intrat indiscrete et ei?
negocijs se implicat a hoc quia
diuicias acquirere sperat. quas
sacerdos et rector hui? tēpli dy-
abolus sibi p̄ suggestionē p̄mit-
tit ita q̄ ipsū ad ingressum h? p̄
spē inuitat. **V**erūtamen sic fit q̄
dū iste nō aduertit. et dū ad ha-
bendū thesaurū intēdit iste sac-
dos suus dyabolus qui ipsū in-
trodūxit aditum oculū subite
inortis sibi apit. et oculos soci-
os suos scz tribulacōes et casus
contra eū inducit. ipsum tempo-
raliter occidit et capite. i. aīa ip-
sū exiit mēbra eius. i. diuicias
alijs distribuit et sic eū de tēplo
h? mūdi eijcāt. **M**atth̄ xxv. Ser-
uū inutilem eijcite in tenebras
exterioēs. **C**ū filij israhel cap-
tīuū dudū in p̄fidē ducerent̄ sac-
dotes qui tūc erāt dei cultores
acceptū ignē de altari in valle v-
bi erat puteus altus et ficus ab-
seonderūt. et puteū obstruxerūt
tādem cum post septuaginta an-
nos populus duce neemīa ī iu-
deā reuēiret. et neemias p̄ sac-
ficando ignē hrē vellet misit ne-
potes sacerdotū ipsoꝝ ad puteū
antedictū. **I**psi vero nō ignē sed

aquā crassam inuenerūt in pu-
teo isto q̄ iussu neemie sacrificiū
tā ligna q̄ carnes asperserūt. **S**ic
vero vbi sol refulsit q̄ pus erat ī
nubilo ignis magnus ī accēdi
t̄ q̄ totū sacrificium deuorat. de
residuo aque predicte iussu nee-
mie lapides p̄funduntur ex qui-
bus mox ignis erupit a lumen
de altari emicuit et p̄cessit. **R**ex
vero p̄say hīs auditis a proba-
tis sacerdotes honorauit. et ma-
nu p̄pria dona plura eis dedit.

Ista solēt mistice p̄ alijs ex-
poni sic. **D**icunt enim q̄ vallis
ista que est locus infimus sta-
tum significat subditorum. pu-
teus iste significat conscientias
eorumdem. **I**sta est igitur veri-
tas. q̄ antiquitus patres nostri
scz fidei et ecclesie fundatoēs ab-
seonderunt ignem spiritus sanc-
ti diuine dilectionis feruoris et
deuocionis in puteo qui erat in
valle idest in cordib? subditoꝝ.
et hoc quia tunc puteus nullas
aquas voluptatis habebat s̄ in-
ficitate paupertatis et abstinē-
tie p̄sistebat. et ideo nō mirū si
ignē istū poterat continere quā-
do q̄ ipsū poss̄ extinguē nūq̄ e-
rat. **I**sa. p̄o. Succēdet̄ vtrūq̄ si-
mul et nō erit qui extinguat. **S**z
reuera nepotes istoꝝ sacerdo-
tum scilicet moderni predicator
res et prelati satis possunt hodi-
e in vallis hui? puteo. i. conscia
modernoy istū diuinum ignem
querē quia vix aut numq̄ p̄nt

ibi ipsum repire: aqua enim crassa id est carnalitas et voluptas ibi in habundancia reperitur. ignis vero diuini amoris et feruor deuo-
tionis totaliter ibi non habetur. Sapientia xvij. Ignis quidem nulla vis poterat eis lucere. quid igitur dicitur quod ista aqua vicio-
rum voluptatis debet inde per confessionem et penitentiam extrahi et lingua nostrarum affectionum et sacrificia nostrarum operationum debet inde per continentiam nostre precedentis carnalis vite et memoriam aspergi lapides id est nostri cordis duricia debet inde similiter aerifundari et sic sol diuine gratie qui prius a nobis fuerat obnubilatus effulgebit. et ignis predictus in nobis spiritualiter succendetur quia appositio aque crasse id est recordatio nostrorum peccatorum ignem diuini amoris et feruorem deuotionis et contritionis generat et habet potissime quando sol diuine gratie mentem irradiat. Treno. primo. De excelso misit ignem in ossibus meis et erudiuit me. Hiere. xx. factus est enim in corde meo quasi ignis estuas. que pro certo si fecerimus lumen bonorum exemplorum ab altari cordis erumpet. re-
vero id est principes seculares huius cogitatis dona temporalia nobis effundent. Costat enim quod principes seculares nobis bona facerent multa si ignem diuini amoris in nobis habundantem viderent. Hic super locum istum dicit Augustinus sicut in

accidentaliter ponitur in hystoria scolastica super primum librum machabeorum quod ignis qui toto tempore captiuitatis babilonice sub aquis vixerat extinctus est quando ab antiocho venditum est yasoni sacerdoti cum. Quod ad hoc potest allegari quod ignis spiritus sancti et diuini amoris quem nulle aque tribulatio-
um extinguerent poterant immo primitiua ecclesia sub tribulationum aqua inextinguibilis permanebat. Iuxta illud Cant. viij. Aquae multe non poterunt extinguere caritatem. nunc ex toto extinctus videtur in ecclesia pro eo quod iam in multis locis sacerdotum per symoniam est venale et iam regnante auaricia ab antiocho rege id est a malis venditur. a iasone vero. id est ab ambicioso comparatur propter quod ignis diuine gratie et amoris spiritus sancti in ecclesia minoratur.

Sicut hic dicitur quae conestoz recitatur ubi agit de virtutibus ieremie archa testamenti dudum facta per moysen in deserto miro modo fuit abscondita. inuenit enim in descriptionibus ieremie quod ipse videns captiuitatem babilonicam imminere archam cum ea contentis et tabernaculum accepit et in desertum in monte ubi moyses providenda terra promissionis ascendisse legitur deportauit ibique speluncam reperit et ibi ultimo sibi lapis apertus est qui absortis archa altari in caeli et tabnaulo

iterum se recluserit. **J**eremias vō
ī isto lapide solo tactu digiti no-
men dei tetagramatō scripsit. et
ostium signaculo dei clausit. **N**u-
bes vero statim locum istū co-
peruit. ita q̄ nullus postea locū
indicare potuit. **I**n fine tamē tē-
porū cum deus cōgregauerit ple-
bem suam. columpna ignis et
nubis ibi demonstrabitur et ma-
iestas domini sicut tēpe moy-
si reuelabitur. et sic locus iste ab
omnibus cognoscetur. **J**ere-
mias. qui interpretatur excelsus
domino significat bonum prela-
tum in mente et affectione vsq; ad
caelestia exaltatum. **I**ste imminē-
te babiloica captiuitate. idē tēp-
tationum dyaboli potestate. et
in mūdi aduersitate montem cō-
tēplacōnis debet ascendere et in
montem penitētie scēdere et ad
spelūcam religionis vel humili-
tatis applicare. **P**s **E**cce elonga-
ui fugiens: et mansi in solitudine
Secum habet archam testamē-
ti. i. diuine legis meditacōnem
altare incēsi. i. deuocōnem: tab-
naculum portatile. i. mundi cō-
temptum portatē. que petram et
speluncam. i. boni fratres et hu-
miles debent ab eo accipere et sor-
bere. et hīs receptis seipsos p̄
sui custodiam et inanis glorie fu-
gā claudere. virtutes et merita
que possident a visib; hoīm oc-
cultare. et noīe dei per deuocio-
nem signati nubeq; puritatis co-
operati locum suū nō debent ali-

is pandere. sed potius ignoti a se-
cularib; pmanere. sic sancti reli-
giosi antiquit? faciebant qz ig-
noti esse hominibus cupiebant
Unde ieremie tricesimo septimo
capitulo dicit. **V**ade abscondere
et nemo sciat vbi sis. **H**ec debēt
boni religiosi facere quousq; in fi-
ne seculi. deus ipsos decreuerit
declare et virtutes eorū in mū-
do corā homib; maifestare. **M**a-
thei septimo **I**ntra in cubiculum
tuum et clauso hostio ora prēm-
tū et cetera.

Tempore omie summi sa-
cerdotis ciuitas scā ibe-
rusalē in omni pace ha-
bitabatur et leges diuine serua-
bantur. quod utiq; propter isti-
us sacerdotis pietatem fiebat q̄a
mala habebat odio. et iusticiam
seruabat. ipsi rēges et principes
locum summo hōre ducebant.
et templum magnis munerib;
illustrabāt. **U**nde et seleucus rex
asie de proprijs redditibus sup-
tus sacrificiorum dabat et solue-
bat de proprio quicquid ad sa-
cificia pertinebat. **S**ic vero
quando in iherusalem et in tem-
plo idest in ecclesia vel religione
est summus sacerdos omias id-
est rector aliquis iustus homo
tunc propter pietatem ipsius ip-
sa ciuitas iherlm idest ipsa eccle-
sia sibi commissa in pace habi-
tatur et leges diuine idest regu-
laēs obseruantie ibidem a sub-
ditis obseruantur reges etiā et

principes ipsum templum id est
ipsum ecclesiasticum statum hono-
rant donis et muneribus ipsum di-
tant sacrificio honorum opum accep-
tant. **P**resencia enim et providentia
honorum prelatorum causa est pa-
cis et prosperitatis ecclesiarum.
Et credo quod si prelati et alij eccle-
stici essent boni. seculares erga
eos benigniter se haberent et ec-
clesie eorum pace et diuicijs ha-
bundarent: sed quia modernis
temporibus multi ecclesiastici iue-
niuntur pessimi ideo seculares con-
tra eos sunt iniqui. **Isaie. xxiiij.**
Sicut populus sic sacerdos. **H**ic
dicitur quod symon templi preposi-
tus moliebatur obistere sibi prin-
cipe sacerdotum iniquum aliquid in-
ciuitate sancta. **S**ed quod onyas su-
mus sacerdos et pontifex suis ma-
liciosis resistebat ideo implere non
poterat quod volebat. quapropter
iste ad regem seleucum prope-
rans et erarium plenum pecunijs in
templo ecclesie asserens ipsum ad
spoliandum dictum erarium indu-
xit dictas pecunias non pertinere
ad rationem templi vel sacrificio-
rum. sed potius ad usus publicos
asseruit quapropter ipso ad re-
gem pertinere commouit. et ideo rex
pro templo spoliando helyodo-
rum iherosolimam destinauit.
Symon iste significat symoni-
acos qui in ciuitate ecclesie semp-
nituntur mala tractare iniquitates
et symonias machinare. que pro-
certo quando proficere nequeunt et

vident quod onyas summus pontifex
id est boni ecclesie prelati ipsos
impediunt. solent ad regem id est
ad principes seculares se conuertere
ut pote quando fiunt uxorati et
bigami vel principum officiales
et sic quando apud prelatum nichil
possunt. solent apud mundanos
principes suas malicias procurare
et tunc non cessant ipsos ad the-
sauros ecclesie depredandos totis
viribus amare. **A**liunt enim quod
templum ecclesie est plenum pe-
cunijs et thesauris. **A**liunt etiam
quod illud erarium templi ad regem et
ad publica negocia debet pertinere
et quod principes ipsum licite pos-
sunt tollere. **S**ic igitur isti biga-
mi et curiales clerici maritati pre-
alij ecclesie nocent. et ad rapiendum
bona ecclesiarum et molestandum
clericos. principes excitant
et inuitant et ad hoc mitti helyo-
dorum. id est malos officiales et balli-
uos parant. sicut ad laicos pro de cle-
ricis uxoratis vel bigamis qui
in ipsis regum curijs vel consilijs
commorantur. quia pro certo no-
cere ecclesijs et accusare clericos
pre alij dimoscuntur. **U**nde in ca-
pitulo sequenti dicitur. **S**ymon
delator pecuniarum male loque-
batur de onya. **D**icitur hic quod
helyodorus qui erarium templi
spoliabat a duobus angelis sibi
apparentibus fuit accriter verbe-
ratus et plagis impositis semivi-
uus relictus. **S**ed tandem onye
summi sacerdotis precibus est sanatus.

Isti autem sanato dixerunt ange-
li p̄libati. **O**mne sacerdoti gratia
age p̄pter ipsū enim tibi reddi-
ta ē vita. tu autē sanatus annū-
cia mirabilia dei q̄ fecit. **E**t sic ille
qui venerat spoliator factus est
templi v̄ tutū et mirabiliū p̄dica-
tor. **S**i vis allega de conuer-
sione pauli. **H**eliodorus qui iter
pretatur deo meo generatus. sig-
nificat beatū paulū deo et dei o-
pus generatū. **A**ctū nono. **V**as
electōis est michi iste. **I**ste em̄ ad
instinctū simonis p̄positi tēpli.
i. ad suggestione p̄bariseoꝝ et
sacerdotū iherosolimitanū. s. ecc̄iā thesauris
suis sc̄q̄ bonis p̄sonis et xp̄ianis fi-
delibus primo spoliare q̄siuit sed
p̄ certo a deo flagellatus et i fla-
gellis conuersus templū hono-
rauit. p̄ bona opa sanctificauit.
mirabilia dei p̄ alijs nūciauit. et
sic de spoliatore ditator. et de p̄-
secutore factus est p̄dicator.
Vel allega generaliter q̄ flagel-
latio tribulacōnū ad duo p̄ficiat
p̄ccōri. q̄z p̄o mala q̄ p̄posuerat
facere nō p̄mittit. **S**ecūdo quia
ipsū ad deū uertit et dei lauda-
cōnem facit. **I**nfra ca. ix. **I**n ag-
nitione sui deductus ē p̄cussus a
dño plaga. **V**el dic q̄ illi qui
bona ecclesie rapiūt p̄cussiones
et tormēta finaliter incurrūt
Duo iuuenes virtute decori. et
optimi gl̄a preciosi amictu appa-
ruerunt heliodoro spolianti tē-
plum quem protinus percucien-
tes plagauerunt. et sic eū ne the-

zuros capet impedierunt.
Sic vero duo iuuenes. i. prela-
tus et princeps secularis. simul
debent cōuenire in iusticia et con-
tra malos raptores ne bonis no-
ceant cum suo gladio dimicare
et eos spūaliter p̄ excoicacōnem
et temporaliter p̄ penam tem-
poralem affligere. **I**sti tamen de-
bent dici duo. propter concordia
quam inter se debent habe-
re: virtute decori propter iusti-
ciam qua contra malos debēt vi-
gere optimi gloria p̄ bonam fa-
mam qua pre ceteris debent pol-
lere speciosi amictu p̄ honestam
vitam qua pre omnibus debēt
splendere. **A**ctuum primo capi-
tulo. **E**cce duo viri astiterūt i re-
stibus albis. **V**el dic ista de du-
obus nostris iuuenibus petro et
paulo angelicis qui contra belio-
dorum. idest contra neconem
vel dyabolum conuenerunt. vel
qui malos docendo et predican-
do conuerterunt et a malo trax-
erunt et cetera vt supra. **V**el
dic idem de simone et iuda. vel
de quibuscumq̄ sanctis duobus
combinatis

Simon frater omne sanctis-
simi sacerdotis contra p̄-
prium fratrem sacerdo-
tium abiēs regem antiochie ad-
iit. et p̄missa multa pecunia ex-
pulsio fr̄e. sacerdotū a r̄ge obtinu-
it. qui obtēto p̄ncipatu statim
contribules suos ad gentilem ri-
tū transferre cepit. et legitima

ciuitatū iura destituēs praua sta-
 tuta sanxiuit. **I**ta q̄ sacerdotes
 circa altari⁹ officia nequaquā dedi-
 ti erant. sed cōtempo templo et
 sacrificijs neglectis palestis et
 ludis vacabant et p̄mos hono-
 res nichil habentes greca⁹ glori-
 as optimas deputabant et bis si-
 miles esse per omnia cupiebant
 quos pauloante hostes et perē-
 ptores habuerant. **I**ste Jason
 qui interpretat⁹ desiderans figt
 ambiciosum qui honores et emi-
 nencias desiderare nō cessat. **P**u-
 rxi Tota die cupiscit et d̄siderat
Antiochus qui iterpretat⁹ pau-
 per filens vel pauperis silentiū
 malum superiorez signat q̄ pau-
 peres subditos grauans ipsos si-
 lentes et tristes efficit inquantū
 pre timore ipsius nullus est qui
 loqui presumat. **p**mo **N**ach. **p**
 mo **A**cepit spolia multitudin⁹
 gentium: et filuit terra in cōspe-
 ctu eius. **I**sta est ergo veritas q̄
 Jason idest malus prelatus nō
 parat omie nec ratione fraternita-
 tis nec rōe bonitatis. quia tales
 non parcunt alijs cōsanguineis
 vel iustis quin eozū sacerdotiū
 ambiant et officia concupiscant.
Ideo sepe fit q̄ ad regem antio-
 chum idest ad malum prelatum
 se transferunt et mediante pecu-
 nia sacerdotium idest beneficiū
 acquirunt ppriosq̄ fratres et
 amicos a statib⁹ suis deponunt.
Jē ix Omnis frater suplantat⁹
 suplantabitur. et omnis inimi-

cus fraudulēter incedet et **T**a-
 lis igitur ambiciosus statim q̄
 ante principatum rebis vel ad
 prelationem sublimatur. legitti-
 ma ciuium iura idest bonas con-
 suetudines sibi subiecti populi
 destruere molitur. et praua statu-
 ta pro viribus instituit et secta-
 tur. cōtribules idest suos amicos
 et familiares ad ritum gentilem
 idest ad secularem lasciuā indu-
 cere cōprobatur. **I**llud em̄ vide-
 mus de malis q̄ plus cupiunt
 nepotulos eozū ritus et mores
 gentiles. i. seculares et lasciuos
 habere q̄ q̄ israhelite idest viri
 iusti fiant. **U**nde de talib⁹ pōt di-
 ci illud **O**see ix. **Q**uēt ad inter-
 fectionem filios suos. **Q**uid plu-
 ra. **R**euera regnante tali prelato
 sacerdotes idest inferiores subdi-
 ti non vacant ad altaris officia
 peragenda s̄ potius cōtempo
 cultu et ritu templi ecclesie vel al-
 taris et neglecta regulari obser-
 uancia discipline. morib⁹q̄ reli-
 gios⁹ depositis: p̄mi⁹ moib⁹ idē
 sanctoz̄ patrum moribus et cō-
 ditioib⁹ vilipensis. ludis secu-
 larib⁹ se implicant et greca⁹ glo-
 rias idest seculares mores opti-
 mos esse putant. **H**isq̄ ad literā
 similes esse cupiunt scilicet secu-
 laribus quos hostes multociēs
 senserunt. **C**onstat q̄ seculares
 ecclesiasticoz̄ in multis casib⁹
 sūt inimici et tamen fatui ecclesi-
 astid̄ ipsis i morib⁹ se cōformāt
 ipsisq̄ cupiūt esse similes et ami-

d. Quod potissime videmus de multis nobilibus: qui licet ad ecclesiam veniant dedignant tamen mores religiosos et eccos sequi et in actis suis actibus conant secularibus conformari ita quod quilibet tali possunt seculares dicere Et tu vulneratus es sicut et nos. et nri similis factus es. **Ma. nono**

Hic dicitur quod iason qui propter fratrem a sacerdotio repulerat et sacerdotium muneribus obtinuerat. quod die quadam iniquum qui dicitur menelaus ad regem antiochum cum pecunia destinavit. Qui eadem pecunia sacerdotium in se retro quaesit iasonem magistrum suum expulit. et sic iusto dei iudicio is qui proprium fratrem expulerat. ab alio fraudulenter a suo sacerdotio fugatus fuit. **Ilud allega** quod in quo peccat aliquis in hoc punitur. et quod eadem mensura quam mensi fueritis etc. **Sap. xi.** et mathei septimo. **Iustum** est ei quod alteri infidelis est inueniat sibi alteri infidelis. **Gene.** Ab alio expectes quod alteri feceris. **Vel allega contra ambiciosos** qui contra in suis statibus beneficiis et maliciis in preiudicium fratrum suorum obtinuerunt finaliter non prosperant. sed superuente tribulatione ab ipsis quandoque vel ab aliis expelluntur. **Ezech. xvij.** Ergo ne prosperabitur.

Postquam antiochus rex nequissimus iherosolimam cepisset et templum thesauris et vasibus aureis et argenteis spoli-

asset. et omnes israelitas ad titum gentium trahere iussisset voluit quod templum iherosolime non templum iherosolime diceretur. sed et templum iouis olimpi publice videretur tunc enim templum luxuria et commessationibus erat plenum et scortatorum cum meretricibus sacris edibus se ultro mulieres ingebant. itroferentes quae non licebant. altare plenum erat illicitis neque sabbata custodiebantur. nec dies sollemnes patri seruabantur. nec simplicitate quibus quod iudeum se esse confitebatur ducebatur ad ydolozum sacrificia coronati edera bacho carere appellabantur.

Sic videtur quomodo diabolus iherosolimam. statum christianitatis ditioi sue pro peccatis subiugavit ante omnia templum. id est statum ecclesiasticum omnibus bonis spiritualibus spoliavit: thesauros. id est virtutes vasa aurea et argentea. id est personas sapientes et sancta mentes spoliavit: filios israel. id est eccos ad ritum gentile. id est ad mores seculares traxit. Ita quod sic videtur iam templum ecclesie non videtur esse dei templum sed iouis quod interpretatur iumentis sepans. id est diaboli. pro eo quod ibi diabolo plus quam deo seruit et quod cultu domini delicto iupiter. id est iumentis diabolus pro vicia ibi colitur et eius mandatis et suggestionibus obedit et hoc propter ex hiis quae sequuntur quod iam ut videtur illud templum. id est ecclesie status luxuria et commessationibus est plenum a scortis et meretricibus est frequentatum edes sacre domus religiosorum mulieribus et concubinis replentur et multa illicita et vicia ibi per omnia obseruantur.

Iamq; sabbata id est quies mentis
et contemplatio: solempnitate s
id est diuina laus et a peccatis ces
satio ibi non custodiunt sed potius
batho id est vno et ebrietati oēs
seruiunt et coronati hedera id est
nitore vestimentoꝝ iduti isti deo
batho circueunt et in omnibus
obsequiunt ita vt concludam? bre
uiter q; nullus est q; dicat se iude
um id est qui gloriatur dicit religi
osus vel presbiter. sed potius in
secularibus actibus gloriantur.
et potius videri seculares q; cleici
delectantur. Sic igitur templum
illud est mirabiliter pollutum p
antiochi dyabolū et euersū ps.
Deus venerunt gentes id est gen
tiliū mores in hereditatem tuam
ac. **Mañ ij.** Porte fluminorū aper
te sunt et templum ad solus di
rutum est. Sub psecutione au
tiochi due mulieres delate sunt
suos pueros circūcidisse: qui sta
tim a gentibus. pueris ad mamil
las suspēsis fuerunt p muros p
cipitate. Quidam etiam qui sab
batū colere voluerūt et ad spelūca
fugerūt nolētes se defendere flam
mis a gentilibus pierunt. **N**ole
bat enim antiochus q; alique ma
tres pueros suos circūciderēt vel
q; diem sabbati custodirēt. Sic
vere dyabolus nunq; voluit q; a
lique mulieres id est prelati pu
eros id est subditos laborent cū
cidere id est a vicijis reserare. vel q;
aliqui studeant sabbatum spūa
le et tempale custodire hoc est a

vicijis cessare et quieti mentis va
care ac festa spiritualiter celebra
re. **H**inc est q; ille matres id est
prelati qui hodie puulos et sub
ditos a vicijis circūcidunt de mu
tris id est de altis statibus precipi
tantur: pueri circūcisi id est boni
subditi bene correcti a dyabolo et
ministris eius tyrannis vna au
tomis suis mēibus. tribulacioni
bus subiciuntur et i eorū mamil
lis pendentes id est prelatorum
doctrinis adherentes a dyabolo
propellunt: sabbata et festa spi
ritualiter ac tempaliter colentes
flammis diuersarum tribulacio
num vruntur. **R**egulare enim ē
q; taz prelati q; subditi qui a ma
lo se reserant et q; diuine laudi ma
gis vacāt amplius a dignitatibus et
officijs reiiciāt et maioribus tribu
lacionibus afficiāt. ps. multe tribu
laciones iustorū. **H**ic habet de
eleazaro q; cum omnes iudei cō
pellerētur sacrificare ydolis et cō
tra legē carnes ydolatrias et ydo
lis imolatas comedere ipse nolu
it sed potius mortē sustinere vo
luit. **Q**uinymmo cū amici sui sua
derent q; carnes quibus licitum
est vesci apportarent. ipse se car
nes porcinas fingeret comedere
vt sic sub tali silacione possit mor
tem euadere recusauit. **E**t elegit
mori potius q; contra legem car
nes porcinas comedere vel se co
medisse fingeret: et hoc ne ipse
qui senex et vir auctoritatis erat
malum exēplū iuuenibus daret.

Non enim nostre etati dignū ē
fingē. ne quis adoleſcētū eleaza
rū putat nonagenariū ad vitā
alienigenarū trāſiſſe. Iſta poſ
ſūt allegari exēplariter quō ho
mines maxie reputacōis qñ ſūt
ſenes p̄ alijs abſtinē dñt a ma
lo et h̄ qz vita taliū ab alijs tra
bit̄ in ex^m et ne alijs occasio ſit
a malis abſtinē tenēt: b̄ orē ſu
ū debēt tales graues ſollicite oſi
derare. et poſi^o mortē eligē q̄ fa
mā ſuā quā lōgo tpe vite ſerua
ueēt oblcāmento vite modicē q̄
ſupē deturpare dicētes illud p̄o
machab. ix. **M**ortiamur in virtu
te et nō inferamus crim̄ glē zē
Vel dic qz virū honeſtū nō decz
aliquid fingere. et maxie vbi fi
ctio ſua in aliozū ſcādalu potēſt
redundare. Sap. p̄o Spūs ſan
ctus ſapie fugiet fictū Si igit̄ p̄
bibitū eſt ne mali fingant ſe bo
nos ſic nec bom fingant ſe ma
los et cetera.

Quoniam iudei cum iuda ma
chabeo q̄ ote eor̄ aī inu
merabili ex exercitu venie
bat obuiā irēt. et cōtra eū cōmit
terēt bellū apparuerēt aduerſari
is quinqz viri ignei de celo miſſi
in equis aureis decori q̄ iudeis
ducatū p̄ſtabāt quoz duo ma
chabeū mediū habentes armis
ſuis incolumē ſeruabant: in ho
ſteſ vero tela aſulmina iaciebāt
ex quo cecitate cōfuſi et ēpleti p̄
turbacione cadebant. Iudei q̄
interp̄tantur gloriſicantes. ma

chabeus qui interpretatur inge
nioſus ingemioſe dominū glori
ficans ſiḡt bonos ſubditos fide
les qui cōtra thimothēū tirānū
diabolū et eius exercitū. i. cōtra
tēptacōes et vicia p̄liāt. Iſti qñ
qz viri bonos p̄latos denotant.
q̄ de celo miſſi et a deo p̄moti et
nō a carnis affcōe vel ſimonia i
troduci debēt eſſe. **J**obis terciō
Qui de celo venit ſup oēs ē **Q**ui
debent eē quinqz p̄ quinqz ſenſu
um auſtodiam: ignei p̄ caritatis
amorem: aī equis aureis. i. cum
corpōribz mundis et caſtis per
caſtam conuerſacionem. **I**ſti il
los iudeos. i. ſbditos dñt p̄cedē
bō exempla dando: debent pro
tegere ſe pro eis exponendo. et
ad hoſtes tela et fulmina proj
cere. ipſorum maliciam repellē
do: prelati contra hoſtes ſpiritu
ales ideſt contra demones debēt
iacere tela oracionum ſuarum:
contra carnem tela ieiuniorum.
contra mundum tela reprehen
ſionum. contra tirannos tela cor
rectionum et canonicarum ſanc
tionum. **S**ic enim faciendo ip
ſos cadere faciēt. et ſubditos q̄s
p̄tegunt tutos reddent. **I**deo de
quolibet tali bñ potēſt dici illd
Mathei viceſimo octauo capit
tulo. **E**rat aspectus eius ſicut ful
gur. et cetera. **U**nde etiam abba
cuc terciō capitulo dicitur. **I**n lu
ce ſagittarum tuarum ibunt in
ſplendore fulgurantis haſte tue
in fremitu conuulſabis terram.

Vel etiam tela predicationum de-
bent emittere et fulgura honorum
exemplorum ostendere ut sic pos-
sint contra spirituales hostes se
defendere et munire. Item hic
supradicitur cum iudas obtinuit
seu victoriam contra thymotheum
quidam ex parte thymothei fuge-
runt in gazaram presidium val-
de munitum. inaccessibile atque
firmum. qui loci firmitate confi-
si verba nephanda contra iudaeos
iactabant. **S**o accensi animo illi
qui cum iuda erant presidium ex-
pugnauerunt quoniam uisus esset ir-
pugnabile et ceperunt ac blasphemias
et impios occiderunt. Simile di-
citur israhel ca. xij. de civitate capbin

Ad ista allegari possunt quod nul-
lus debet in loci vel statum sublimi-
tate confidere nec propter hoc ad
iniurias et molestias inferendas
suis hostibus prouidere. quia nichil
tam firmum quod non possit
destrui et ex hoc solent eos con-
tra se fortius animare. deus etiam
ad talium qui freti protectione
murorum. id est amicorum adiu-
torum et temporalium honorum
impugnabiles se esse credunt
supbiam reprimendam. solet eos
in manus hostium suorum trade-
re et potentiam eorum penitus
eneruare. Quantumcumque homo
sit in loco et statu firmo pacifico
et securo utile est sibi pacifice se
habere et hostes suos nullatenus
irritare. ps. fiat pax in virtute
tua et abundantia in turribus tuis

Hic fit mentio quod Ioppite
iudeos qui habitabant
cum eis cum uxoribus et
pueris quasi sub ludi specie scaphas
intrare fecerunt et in altum mare
ducentes cum nichil mali suspi-
carentur submerserunt. Iudas
vero statim prodicionem audiens
et iniuriam sue gentis in se re-
torquens subito nocte super eos
irruit. portus succedit. scaphas
combussit. et eos qui igne fuge-
runt gladio interfecit. Et quia au-
diuit quod ioppite ita uolebant facere
iudeis qui secum habitabant. id est
simile eis fecit. Ista allega quo-
modo multa mala veniunt ex lu-
dis et quomodo extrema gaudij
luctus occupat. prou. xiiij. Ista
enim causa ludi mare intrauerunt
sed tamen ibi submersi perierunt
Et potissime ista possunt dici mi-
strae quod filij israhel id est religiosi
et ecclesiastici nunquam duntaxat cum ioppi-
tis gentilibus id est secularibus lu-
dos facere. nec eis se adiungere.
nec in eis plus debito confidere sed
ad marina id est ad fluctuosa mundi
negotia se transferre. quia ex
contractu talis societatis propter
eorum mala exempla et deca pos-
sent faciliter spirituale et eternum
naufragium reportare. Job. iij.
non contumetur iudei samaitanis
Vel dic quod Ioppite gentiles sig-
nificant demones cum quibus nos
alii iudei. id est christiani committentes mix-
tum in hac valle miserie uitam. ps.
xi. habitabit lupus cum agno: pardus

cum beodo cubabit. Iste igitur fraudulenter scaphas. i. alta mundi beneficia quandoque ascendere faciunt et sub specie ludi temporalis ad altum mare. i. ad profunda mundi negocia nos deducunt. ubi pro eo pro nos in vicinis deum in inferni supplicis nos immergunt. et sic ludum temporalem quem nobis promittere videbantur in tribulatione auertunt. **Pro** uerbius **R**isus dolore miscabit. **F**atuus est igitur talium suggestionibus credere et ad eorum predicaciones maris. i. fluctabilis mundi statibus et negociis se credere quod eximio solet pericula animarum provenire. **1o** ecclesiasticus. xij. dicit. **N**on credas inimico tuo in eternum. **J**udas tamen. i. christus istam deonum predicacionem et fidelium dampnacionem finaliter vindicabit quoniam in die iudicij ipsos propter peccatis incendijs condempnabit. **Matth.** xx. **I**te maledicti in igne eternum. **V**el dic generaliter quod illi qui alios perditiose decipiunt siue sint seculares qui religiosi ad peccandum trahunt siue deones qui fideles temptando in infernum immergunt. siue mundani perditores qui alios in se confidentes fraudulenter affligunt finaliter punientur et a iuda. i. christo igne perpetuo comburentur et eorum scaphas. i. status et prosperitates finaliter subvertentur. et sic illi qui alios sub ludi specie illuserunt finaliter illudent. **Pro** uerbius. **I**llusores deus illudet. **H**ic dicit quod iudas dimicans contra hostes qui damno die multos de suis perdidit sed tamen obtemperata victoria cum corpora defu-

torum sepelire vellet iuncta sunt sub tunicis eorum alique de donarijs ydolorum pro quod manifestum factum fuit quod pro eo perierat quod dona ydolorum contra legis prohibicionem habebat. **J**udas facta collacione per animabus mortuorum oblacionem iherosolymis offerri misit. et de resurrectione futura iuste et congrue cogitauit. **I**sta potest allegari contra proprios religiosos claustrales quibus non licet donaria ydolorum id est mundi diuicias que ab ydolis. id est a demombus dantur habere. nec aliquid sine prelati licentia possidere sed pro certo quod in exercitu iude. id est christi militia et religione multi inuenirentur qui talia donaria sub tunicis habent id est que occulte sine prelati licentia contra leges et statuta regularia pecunias et decimas possident quapropter fit quod isti in bello contra vicia pereunt. et finaliter morti eterne subiacent. **U**nde. **A**ctuum octauo capitulo. **P**ecunia tua tecum sit in perditionem. **V**el dic quod iudas id est bonus prelatus. quando percipit subditos suos mortuos id est in peccato. summe debet dolere et pro reia obtinenda debet oblaciones apud deum facere et offerre ut resurrectionis tempore ipsis dignetur dominus indulgere.

DE constantia ipsius rasis qui irruentibus super eum gentilibus interfecit seipsum. et propria sua intestina

sup turbas picat et ne illuderet
a gentilibz pzopria morte se dif
fudit pot applicari ad virtutem
fortitudines quia temporaliter
loquendo nihil est audacius vel
fortius qz manus mittere in se
ipm sicut de cathode legitur qui
seipsum occidit Verum quia no
stris modernis temporibus nul
li est licitum seipm interficere No
dico qz sicut antiquitus fortius
et virtuosius reputabatur seipm
ocidere qz aliu: sic spiritualiter vir
tuosius est qz qz seipsu vincat et
corrigat qz alios. **S**en. Fortior e
qz seipm vincat qz qui hostes subie
cit. difficile est em seipsum vince
re **C**um nichanor impius co
tra iuda preliatus ipm die sab
bi vel inuadere multi iudei qui
timore ducti sequebant eundem
suggerabant qz die sabbi no co
fligeret sed qz potius sabbato glo
riam daret **I**pe in superbia du
ctus peccat si esset potens in ce
lo qui diez sabbati celebrare ius
sisset. **Q**uibus asserentibus esse
dominu deum celi qui sabbatum
celi iussisset respondit **E**t ego in
quit potens sum supra terram:
qui impero sumi arma et regis
negotia impleri **I**pe igitur sup
bus die sabbi confligit in quo
tamen conflictu corpus et vitaz
et brachium dexterum amisit
Reuera talibus verbis videntur
vti tyranni quia sicut deum i ce
lestibus regnare credunt sic seip
sos in terra dominari dicunt **D**i

detur enim eis qz in terra quicqd
facere libet licet. et qz impedire
iporum opa mala nullus possz
Unde ipsi videntur dicere illud eze
xi. **L**onge recedite a domino: vo
bis data est terra in possessione
Tales igitur nec dignantur fe
sta colere qz nymmo contra iustos
a simplices solent in sabbatis .i.
in festiuis diebz pugnare a eos
rapinis et exactionibus infesta
re: propter quod solent mortem
eternam incurere **Q**uia emz li
citur est sabbatis et festiuitati
bz bona opera facere: multo for
tius illicitum est malis operibus
inhiare **H**ic dicitur qz omias
qui fuit sumus sacerdos vir bo
nus et iustus modestus moribus
eloquio decorus et a puero in v
tutibus exercitatus. visus e iude co
tra nichanorem preliaturo ma
nus suas extendere et pro ipso
exercitu suo deuz exorare visus
est sibi apparere glorie mirabilis
sez fratrum et ciuitatis amator
ibemias ppheta. sibi gladium
aureum porrigens et sibi talia
verba dicens **A**ccipe istum gla
diu a deo missus in h deiciet ho
stes populi mei israhel **Q**ua visi
one milites iude confortati ma
nu quide pugnantes sed cordibus
deum ac dominu deprecantes se
in hostibus fortiter iniecerunt: et
confortati dei presencia xxx. mi
lia hominu de hostibus pstraue
runt **N**ichanorem vero ducem
hostilis exercitus occiderunt. **A**d

uertendum tamen est q̄ dicti o-
nias et ieremias iam diu mor-
tui erāt. sed in visione machabe-
o apparebant. **I**sta possunt al-
legari pro illis qui bellum domi-
ni contra infideles pro fide et cō-
tra impios pro iusticia preliantur.
Constat q̄ pro talibus om-
nias et ieremias et sancti qui sunt
in paradiso dominum deprecantur
q̄ q̄ gladium idest potestatem
vincendi et trucidandi ho-
stes ipsis assignare nescuntur.
Quo signo pro certo ita fit com-
muniter q̄ presentia diuini ad-
iutorij confortati inimicos supe-
rant et hoc potissime quādo ma-
nibus pugnant et deum cordi-
bus orant. **I**sta enim duo iusto
militi cristiano iustum bellū exe-
quenti necessaria sunt manualit̄
pugnare. vt homo debitum su-
um faciat et deū cordialiter ex-
orare vt ipse residuum suppleat.
Neemie. quarto. **U**na manu fa-
ciebant opus : et altera tenebāt
gladiū. **V**el si vis dic de bello
spiritali contra diabolū carnē
et mundū vbi adiuuamur per
ipso sanctos et gladio diuini ad-
iutorij p̄munitur et in quo vt

cōter hostes vincimus dum ta-
men p̄ bona opa maūaliter pu-
gnemus et qd̄ in nob̄ ē faciam?
et q̄ vt deus residuum suppleat
ipsum cordialiter implorem?

Vel de omnia dic q̄ad hoc q̄sū-
mus sacerdos idest prelatus di-
gnus sit a domino exaudiri. et
subditis fidelibz opitulari necē
ē q̄ sit omnia q̄ interpretatur me-
rēs domino in spiritu contitus
et cōtribulatus q̄ sit bonus ius-
tus modestus moribz et eloquio
vel in verb̄ excitatus. **A**d hebre-
vij. **T**alis decebat vt nobis esset
pontifex sanctus innocēs impol-
lutus segregatus a peccatoribz
et ex celsior celis factus. **T**ales a
domino exaudiūt. ita q̄ eorum
p̄cibz adiuuant. et spūalibus
hostibus dñantur. **J**acobi sexto.
Multum em̄ valet deprecō ius-
ti assidua. **C**ōtra si mali fuerint
preces eoz p̄ nichilo reputāt.
Johannis nono. **S**cimus qm̄
peccōres deus non exaudit. s̄ si
quis dei cultor est hūc exaudit.

Expliat moralizatio super re-
tus testamentum

Inipit moralizatio noui testamēti. et p̄mo sup matheum.

Decurso veteri testamento et moralizatis figuris quas de diuersis libris extraxi: restat nunc ad hi-

storiam euangelicam manū mittere. et iuxta morem solitum aliquas historias et parabolas excerptendo illas scilicet quas possum ad morem hominū applicare.

Quāuis enim non sū dignus corrigiam calceamēti saluatoris soluere nec facta aut dicta quae in euāgelij scribūt tangere. spero tamen quod ipse qui se ab emortuo ista tangi permittit non indignabitur si me peccatore et indignū simplici corde me publicanos ad se appropinquante viderit ut saltē vestimētorum eius fimbriā tangam ut cum ipsam tetigero saluus fiam. Euāgelij igitur mathei p̄mo deo opitulante parua: deinde ista quae in alijs euāgelij que a matheo posita non fuerūt suis capitulis sup addam.

Quā natus esset ihesus in bethleem iude stellae continue apparuit que magos ab oriente in iudeam ad puerum adorandum adduxit. Ista enim stella regem iudeorum natum ostendit et eos usque ad domiciliū antecessit: que sup locum ubi erat puer diu immobilis stetit. quaz

videntes gauisi sunt: et huius signi docti domū intrauerunt et puerum cum maria matre eius inuenerunt: et aptis thesauris suis aurum thus et mirram obtulerunt.

Isti magi qui erant gentiles valde remoti a iherusalē significat peccatores qui longe a iherusalē id est a visione dei viuentes esse noscunt. stella ista bonū platum vel superiorem signat qui exemplis et doctrinis suis alios illustrat. Ista ergo stella idē predicator debet in oriente id est in statu virtutum lucere. magos idē peccatores et simplices ad iherusalē per fidem et penitentiā adducere: iter salutis predicando eis ostendere et eos per bona opera et exempla ad iherusalē credendo precedere. ad quem cum per deuotionē et vite perfectionem attigerit super locum per perseverantiam debet stare. Nec inde per inconstantiā se mouere. dicens autem helia in regum xvij. Diuit domini in cuius conspectu sto. Stare enim debet cum domino ut in se sit bonus firmus et stabilis. Antecedere vero debet alios ut sit illis virtualiter exemplaris. Josue iij. Sacerdotes pregebant ante populum. Que si fecerit videntes eius gaudio magno poterunt gaudere. quia reuera gaudium magnum est secularibus et subditis stellaz stantem. id est bonū platum vel superiorem videre. Sic enim ipsi magi id est simplices et peccatores tali stella illuminati doctrinaliter adducti